

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-T
IT-04-75-PT
Datum: 13. mart 2012.
Original: FRANCUSKI

PRED PRETRESNIM VEĆEM III

U sastavu: sudija Jean-Claude Antonetti, predsedavajući
sudija Frederik Harhoff
sudija Flavia Lattanzi

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 13. marta 2012.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNI DOKUMENT

s priloženim suprotnim mišljenjem predsedavajućeg sudije
Jean-Claudea Antonettija

**ODLUKA PO ZAHTEVU GORANA HADŽIĆA
ZA OBELODANJIVANJE POVERLJIVIH DOKUMENATA
U VEZI S HRVATSKOM IZ PREDMETA ŠEŠELJ (IT-03-67)**

Tužilaštvo:

g. Mathias Marcussen
g. Douglas Stringer

Optuženi:

g. Vojislav Šešelj

Branioci Gorana Hadžića:

g. Zoran Živanović
g. Cristopher Gosnell

I. UVOD

1. **PRETRESNO VEĆE III** Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. (dalje u tekstu: Veće, odnosno Međunarodni sud) (dalje u tekstu: Veće, odnosno Međunarodni sud), rešava po zahtevu koji je 2. februara 2012. godine, na javnoj osnovi, podnet u ime Gorana Hadžića (dalje u tekstu: Podnosilac zahteva) – optuženog u predmetu br. IT-04-75, *Tužilac protiv Gorana Hadžića* (dalje u tekstu: predmet *Hadžić*) – kojim se traži obelodanjivanje svih poverljivih dokumenata u vezi s događajima u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine koji su uvršteni u spis ovog predmeta.¹

2. Dana 16. februara 2012. Tužilaštvo je, na javnoj osnovi, dostavilo odgovor na Zahtev.² Vojislav Šešelj (dalje u tekstu: optuženi) nije dostavio odgovor na Zahtev.³

II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

A. Argumenti izneti u Zahtevu

3. Podnosilac zahteva traži da mu se obelodane svi poverljivi dokumenti u vezi s događajima u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine koji su uvršteni u spis ovog predmeta, odnosno: i) poverljivi dokumenti obelodanjeni na osnovu pravila 66(A)(i) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), ii) transkripti pretresa održanih u okviru zatvorenih ili delimično zatvorenih sednica, iii) poverljivi dokazni predmeti i/ili dokazni predmeti kojima se ne može pristupiti putem

¹ "Zahtev odbrane u ime Gorana Hadžića da se odobri pristup svem poverljivom materijalu u vezi s Hrvatskom iz predmeta *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*", 2. februar 2012. (javno) (dalje u tekstu: Zahtev).

² "Odgovor tužilaštva na zahtev Gorana Hadžića za pristup poverljivom materijalu u vezi s Hrvatskom iz predmeta *Šešelj*", 16. februar 2012. (javno) (dalje u tekstu: Odgovor). Optuženi je prevod Odgovora na bosanski/hrvatski/srpski (dalje u tekstu: b/h/s) dobio 7. marta 2012. (v. procès-verbal zaveden 13. marta 2012.).

³ Optuženi je prevod Zahteva na b/h/s dobio 7. februara 2012. (v. procès-verbal zaveden 10. februara 2012.), a za dostavljanje odgovora je imao rok do 21. februara 2012.

sudske baze podataka Međunarodnog suda, i iv) svi poverljivi dokumenti uneti u spis ovog predmeta i dokumenti kojima se ne može pristupiti putem sudske baze podataka.⁴

4. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je pristup tim dokumentima potreban radi pripreme odbrane, iz sledećih razloga: i) krivična dela za koja optužnica tereti Podnosioca zahteva⁵ pripadaju istom prostornom i vremenskom okviru kao i neka od krivičnih dela za koja se tereti optuženi u ovom predmetu;⁶ ii) tužilaštvo navodi da su Podnosilac zahteva i optuženi bili učesnici istog udruženog zločinačkog pothvata (dalje u tekstu: UZP) i da se njihovo učešće u tom poduhvatu obuhvata periode koji se delimično preklapaju;⁷ (iii) Podnosilac zahteva takođe je optužen kao hijerarhijski nadređena osoba, a po osnovu svoje, kako se navodi, efektivne kontrole nad dobrovoljcima Srpskog četničkog pokreta (dalje u tekstu: SČP) i/ili Srpske radikalne stranke zvanim četnici ili šešeljevci, dok se za optuženog navodi da je bio vođa SČP-a od 23. februara 1991. do 28. aprila 1994. godine.⁸

B. Argumenti izneti u Odgovoru

5. Tužilaštvo se ne protivi tome da se Podnosiocu zahteva obelodane poverljivi *inter partes* dokumenti iz spisa ovog predmeta za koje je dokazao postojanje relevantne legitimne forenzičke svrhe.⁹ Tužilaštvo napominje da Podnosiocu zahteva pristup dokumentima treba da se ograniči u skladu sa sledećim uslovima:¹⁰ i) poverljivi dokumenti koji podležu pravilu 70 Pravilnika mogu se obelodaniti Podnosiocu zahteva samo uz pristanak davaoca informacija;¹¹ ii) dokumenti koji se odnose na zaštićene svedoke iz ovog predmeta, za koje tužilaštvo u predmetu *Hadžić* namerava da zatraži

⁴ Zahtev, par. 2 i 3.

⁵ *Tužilac protiv Gorana Hadžića*, predmet br. IT-04-75-I, "Prva izmenjena optužnica", 22. jul 2011. (javno); v. takođe "*Corrigendum* tužilaštva uz Prvu izmenjenu optužnicu", 3. avgust 2011. (javno) (dalje u tekstu: Optužnica u predmetu *Hadžić*).

⁶ Zahtev, par. 6 i 7, gde se upućuje na "Treću izmenjenu optužnicu", 7. decembar 2007. (javno) (dalje u tekstu: Optužnica u predmetu *Šešelj*), par. 5–6, 15–17, 20–21.

⁷ Zahtev, par. 8, gde se upućuje na Optužnicu u predmetu *Hadžić*, par. 10 i 6; Optužnica u predmetu *Šešelj*, par. 8.

⁸ Zahtev, par. 9 i 10, gde se upućuje na Optužnicu u predmetu *Hadžić*, par. 11-g i 16; Optužnica u predmetu *Šešelj*, par. 4.

⁹ Odgovor, par. 1, 5 i 6.

¹⁰ Odgovor, par. 1, 5 i 6.

¹¹ Odgovor, par. 2 i 7.

meru odgođenog obelodanjivanja identiteta, ne smeju biti dostupni Podnosiocu zahteva dok ne bude doneta odluka Pretresnog veća koje postupa u tom predmetu.¹²

6. Tužilaštvo, osim toga, tvrdi da neke kategorije poverljivih *inter partes* dokumenata verovatno ne mogu da koriste u pripremi odbrane Podnosioca zahteva i da se, shodno tome, ne moraju obelodaniti oni poverljivi *inter partes* dokumenti koji se odnose na zdravlje optuženog, zaštitne mere, redigovanje transkripata javnih pretresa, obavezujući sudski nalozi za svedočenje, prepiska Sekretarijata Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Sekretarijat) ili predstavnika država, kao i nalozi ili dopisi u vezi s rasporedom svedočenja svedoka.¹³

7. Najzad, tužilaštvo se protivi da se Podnosiocu zahteva obelodane *ex parte* dokumenti, zbog toga što u ovom slučaju nisu ispunjeni kriterijumi, koji su za ovu kategoriju dokumenata zahtevniji.¹⁴

III. MERODAVNO PRAVO

8. Kako bi joj se pomoglo u pripremi odbrane, strana u postupku ima pravo da zatraži uvid u dokumente iz spisa nekog drugog predmeta Međunarodnog suda, bez obzira na njihovo poreklo, pod uslovom da konkretno navede koje dokumente traži ili opštu prirodu tih dokumenata, kao da za to pokaže relevantnu legitimnu forenzičku svrhu.¹⁵

¹² Odgovor, par. 8 i 9.

¹³ Odgovor, par. 5, 10.

¹⁴ Odgovor, par. 1, 4 i 11.

¹⁵ *Tužilac protiv Nikole Šainovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-A, "Odluka po zahtevu Vlastimira Đorđevića za pristup transkriptima, dokaznim predmetima i dokumentima", 16. februar 2010. (javno) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010), par. 9; *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-A, "Odluka po zahtevu Radovana Karadžića za pristup poverljivim materijalima u predmetu protiv Rasima Delića", 19. maja 2009. (javno) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Delić* od 19. maja 2009), par. 7; *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT 98-29/1-A, "Odluka po zahtevu Radovana Karadžića da mu se dozvoli pristup poverljivom materijalu iz predmeta *Dragomir Milošević*", 19. maja 2009. (javno) (Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009), par. 7; *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-A, "Odluka po zahtevu Momčila Perišića za pristup poverljivom materijalu u predmetu *Dragomir Milošević*", 27. aprila 2009. (javno) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *D. Milošević* 27. aprila 2009), par. 4; *Tužilac protiv Mileta Mrkšića i Veselina Šljivančanina*, predmet br. IT-95-13/1-A. "Odluka po zahtevu Veselina Šljivančanina za pristup poverljivom materijalu u predmetu *Kordić i Čerkez*, 22. april 2008.", 22. april 2008. (javno) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu Mrkšić i Šljivančanin od 22. aprila 2008), par. 7.

A. Inter partes dokumenti

9. Kad se radi o poverljivim *inter partes* dokumentima, strana koja podnosi zahtev mora da pokaže postojanje relevantne legitimne forenzičke svrhe, tako što će dokazati da ti dokumenti mogu bitno da joj pomognu u pripremi odbrane ili da barem postoje dobri izgledi za to,¹⁶ pri čemu za svaki pojedini dokument ne mora detaljno objasniti zašto bi on mogao da joj bude koristan.¹⁷ Taj uslov smatra se ispunjenim kada strana koja podnosi zahtev dokaže "postojanje [...] neksusa između dva sudska predmeta, npr. geografsko, vremensko ili drugo relevantno preklapanje".¹⁸ U tom smislu, Žalbeno veće je istaklo da relevantnost traženih dokumenata može da se dokaže ako predmeti "proističu iz događaja za koje se navodi da su se desili na istom geografskom području i u isto vrijeme".¹⁹

10. Veće, pored toga, podseća da princip jednakosti oružja podrazumeva da optuženi treba da bude u sličnom položaju kao tužilaštvo koje ima pristup svim *inter partes* dokumentima kako bi mogao da stekne uvid u postupak i dokaze i da oceni njihovu relevantnost za svoj predmet.²⁰ Shodno tome, čim se optuženom odobri uvid u poverljive dokazne predmete ili poverljive pismene izjave, odnosno iskaze date na zatvorenim sednicama u nekom drugom predmetu Međunarodnog suda, on mora dobiti i mogućnost

¹⁶ Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009, par. 8; Odluka u predmetu *D. Milošević* od 27. aprila 2009, par 5; *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, "Odluka po zahtjevu Miće Stanišića za pristup svim poverljivim materijalima u predmetu *Krajišnik*", 21. februar 2007. (javno) (Odluka u predmetu *Krajišnik* od 21. februara 2007), str. 4.

¹⁷ *Tužilac protiv Vidoja Blagojevića i Dragana Jokića*, predmet br. IT-02-60-A, "Odluka po zahtjevima za pristup poverljivom materijalu", 9. septembar 2005. (javno) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Blagojević i Jokić* od 9. septembra 2005), str. 4.

¹⁸ Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009, par. 8; v. takođe Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 9; Odluka u predmetu *Delić* od 19. maja 2009, par. 7; Odluka u predmetu *D. Milošević* od 27. aprila 2009, par. 5; Odluka u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin* od 22. aprila 2008, par. 7; *Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, "Odluka po zahtjevu Hadžihasanovića, Alagića i Kubure za pristup poverljivom propratnom materijalu, transkriptima i dokaznim predmetima u predmetu *Kordić i Čerkez*", 23. januar 2003. (javno), str. 4; *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-A, "Odluka po zahtevu Jovice Stanišića za pristup poverljivom svedočenju i dokaznim predmetima u predmetu *Martić*, na osnovu pravila 75(G)(i)", 22. februar 2008. (javno), par. 9.

¹⁹ Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 9; Odluka u predmetu *Delić* od 19. maja 2009, par. 7; Odluka u predmetu *Krajišnik* od 21. februara 2007, str. 4; V. takođe *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, "Odluka po zahtjevu žalilaca Darija Kordića i Marija Čerkeza za pomoć Žalbenog vijeća u dobivanju pristupa žalbenim podnescima i nejavnim postpretresnim podnescima i transkriptima pretresa u predmetu *Tužilac protiv Blaškića*", 16. maj 2002. (javno), par. 15.

²⁰ Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 11; Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009, par. 11; Odluka u predmetu *Blagojević i Jokić* od 9. septembra 2005, str. 4.

uvida u zahteve, pismene podneske, odluke i transkripte sudskih sednica koje mogu biti povezane s njegovim predmetom.²¹

B. Ex parte dokumenti i osetljivi dokumenti

11. Kad se radi o poverljivim *ex parte* dokumentima, koji imaju status još veće poverljivosti, uslovi za dokazivanje relevantne legitimne forenzičke svrhe su "stroži" i pristup toj kategoriji dokumenata može da se odobri samo izuzetno.²²

12. Veće u tom pogledu podseća da *ex parte* dokumenti "po svojoj prirodi sadrž[e] informacije koje nisu objelodanjene *inter partes* zbog bezbjednosnih interesa neke države, drugih javnih interesa ili privatnih interesa neke osobe ili institucije" i da stoga "strana u čije je ime odobren *ex parte* status uživa zaštićeni stepen pouzdanja da *ex parte* materijal neće biti objelodanjen".²³

13. Kad se radi o osetljivim dokumentima, Veće ističe da oni sadrže informacije koje su, radi zaštite i prema posebnom postupku, obelodanjene ograničenom krugu korisnika koji su izričito navedeni,²⁴ tako da se stroži kriterijumi koji važe za obelodanjivanje *ex parte* dokumenata mogu analogijom primeniti na obelodanjivanje osetljivih dokumenata.

C. Dokumenti koji podležu pravilu 70 Pravilnika

14. Dokumenti se mogu smatrati poverljivim zbog činjenice da njihovo korišćenje podleže ograničenjima iz pravila 70 Pravilnika. U takvim slučajevima, ni informacije ni njihovi davaoci, obelodanjeni u nekom drugom predmetu tužilaštvu ili odbrani shodno pravilu 70, ne mogu da se daju na uvid optuženom u nekom drugom predmetu bez

²¹ Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 11; Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009, par. 1–12.

²² Što se tiče *ex parte* dokumenata, v. Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 10; Odluka u predmetu *Krajišnik* od 21. februara 2007, str. 5.

²³ Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 10; Odluka u predmetu *Krajišnik* od 21. februara 2007, str. 5.

²⁴ V. Uputstvo za rad Službe za organizaciju i podršku rada sudnica - Odsjek za podršku rada vijeća - Sekretarijat, 19. januar 2011, IT/121/REV.2, član 3, u kojem su osetljivi dokumenti definisani kao oni koji "zbog posebne teme na koju se odnos[e], podlež[u] ograničenoj distribuciji, privremeno neće biti dostup[ni] na JDB i biće zaveden[i] i distribuiran[i] samo u štampanom obliku i samo konkretnim primaocima". V. takođe *ibid.*, član 23(2).

saglasnosti davaoca informacija, bez obzira na to da li su u tom prvom predmetu bile korišćene kao dokazi.²⁵

IV. DISKUSIJA

A. Pristup poverljivim inter partes dokumentima

15. Veće, pre svega, smatra da je dovoljno konkretno navedeno za koje poverljive *inter partes* dokumente Podnosilac zahteva traži obelodanjivanje, kao i da je jasno navedena njihova opšta priroda.

16. Zatim, kad se radi o vezi između predmeta *Hadžić* i ovog predmeta, Veće pre svega konstatuje da Optužnica u predmetu *Šešelj* pokriva period od 1. avgusta 1991. do septembra 1993. godine, a da se Optužnica protiv Podnosioca zahteva odnosi na period od 25. juna 1991. do približno 31. decembra 1993. godine.²⁶ Veće stoga ocenjuje da postoji delimično, ali dovoljno vremensko preklapanje između dva predmeta.

17. Drugo, Veće ističe da se Podnosiocu zahteva i optuženom sudi za činjenje krivičnih dela kao što su progon, ubistvo, proterivanje stanovništva i nehumana dela (prisilno premeštanje), koji su prema navodima počinjeni u okviru UZP-a u kojem su učestvovali Podnosilac zahteva, optuženi i drugi, među kojima i Slobodan Milošević, Milan Martić, Milan Babić, Jovica Stanišić, Franko Simatović i Željko Ražnatović zvani Arkan.²⁷ Veće na osnovu toga ocenjuje da je preklapanje materijala dovoljno.

18. Najzad, Veće napominje da se protiv optuženog, kao i protiv Podnosioca zahteva, vodi sudski postupak za krivična dela počinjena u Hrvatskoj, a posebno u Srpskoj Autonomnoj Pokrajini Slavoniji, Baranji i zapadnom Sremu, kao i u Republici Srpskoj Krajini.²⁸ Na osnovu toga, Veće zaključuje da je to preklapanje između dva predmeta, iako delimično, ipak dovoljno.

²⁵ Odluka u predmetu *Krajišnik* od 21. februara 2007, str. 6.

²⁶ Optužnica u predmetu *Šešelj*, par. 8(a), 15, 18, 28, 31, 34; Optužnica u predmetu *Hadžić*, par. 6, 16, 19, 23, 40, 44 i 47.

²⁷ Optužnica u predmetu *Šešelj*, par. 8, 15–34; Optužnica u predmetu *Hadžić*, par. 6–13 i 19–48.

²⁸ V. na primer Optužnica u predmetu *Hadžić*, par. 7, 16, 19, 23, 44; Optužnica u predmetu *Šešelj*, par. 15, 18, 29, 31 i 34.

19. Veće, shodno tome, smatra da postoje "dobri izgledi"²⁹ da poverljivi *inter partes* dokumenti iz ovog predmeta, koji se odnose na događaje u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine, mogu koristiti Podnosiocu zahteva u pripremi odbrane.

20. Veće u zaključku ocenjuje da su ispunjeni uslovi da se Podnosiocu zahteva odobri pristup svim poverljivim *inter partes* dokumentima iz spisa u ovom predmetu koji se odnose na događaje u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine, pod uslovima definisanim dalje u tekstu.³⁰

B. Pristup *ex parte* dokumentima i osetljivim dokumentima

21. Podnosilac zahteva nije dokazao da je, kako bi se garantovalo poštovanje njegovog prava na pravično suđenje, neophodno da dobije uvid u *ex parte* dokumente ili osetljive dokumente iz ovog predmeta. Veće stoga zaključuje da, u ovom slučaju, stroži uslovi postavljeni za uvid u *ex parte* dokumente i osetljive dokumente iz ovog predmeta nisu zadovoljeni.

22. Veće podseća da, pod pretpostavkom da *ex parte* ili osetljivi dokumenti iz spisa ovog predmeta sadrže oslobađajuće elemente u odnosu na Podnosioca zahteva oslobađajući ili idu na štetu teze optužbe, tužilaštvo bez obzira na to ima obavezu na osnovu pravila 68 Pravilnika – s izuzetkom slučajeva koji podležu pravilu 70 Pravilnika – da Podnosiocu zahteva obelodani takve dokumente ili da od Pretresnog veća koje postupaju u predmetu *Hadžić* zatraži odobrenje da odstupi od te obaveze obelodanjivanja.³¹

C. Uslovi pristupa

1. U pogledu poverljivih dokumenata koji podležu pravilu 70 Pravilnika

23. Veće smatra da se poverljiva *inter partes* dokumentacija u vezi s događajima u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine, koju su strane u postupku uvrstile u spis ovog predmeta na osnovu pravila 70 Pravilnika, može obelodaniti Podnosiocu zahteva

²⁹ V. gore, par. 9.

³⁰ V. dole, par. 23–42.

³¹ *Tužilac protiv Radoslava Brđanina*, predmet br. IT-99-36-A, "Odluka po zahtjevu Miće Stanišića za pristup svim poverljivim materijalima u predmetu *Brđanin*", 24. januar 2007 (javno), par. 14.

samo ako se dobije pristanak njenih davalaca informacija. Shodno tome, Veće Podnosiocu zahteva odobrava pristup tim dokumentima ako prethodno za njih dobije potreban pristanak.

2. U pogledu odgođenog obelodanjivanja identiteta svedoka koji bi mogli da budu pozvani da svedoče u predmetu *Hadžić*

24. Veće prima na znanje zahtev tužilaštva da se dokumenti vezani za zaštićene svedoke u ovom predmetu, koji bi mogli biti pozvani da svedoče u predmetu *Hadžić* i za koje bi tužilaštvo moglo zatražiti meru odgođenog obelodanjivanja identiteta, ne obelodane Podnosiocu zahteva odmah.³² Tužilaštvo traži odobrenje da se obelodanjivanje tih dokumenata odgodi dok Pretresno veće koje postupa u predmetu *Hadžić* ne donese odluku u vezi s određivanjem takvih zaštitnih mera.³³ Veće odobrava taj zahtev tužilaštva kako se ne bi poništio efekat zaštitnih mera koje tužilaštvo namerava da zatraži u predmetu *Hadžić*.

25. Veće u tom ogledu ocenjuje da je Pretresno veće koje postupa u predmetu *Hadžić* u najboljem položaju, na osnovu pravila 69 Pravilnika, da utvrdi da li postoje posebne okolnosti koje opravdavaju odgođeno obelodanjivanje dokumenata vezanih za pomenute svedoke tužilaštva. Shodno tome, Veće odobrava tužilaštvu da se obelodanjivanje tih dokumenata odgodi dok Pretresno veće u predmetu *Hadžić* ne reši po zahtevima za odgođeno obelodanjivanje poverljivih *inter partes* dokumenata iz ovog predmeta koje tužilaštvo namerava da podnese.³⁴ U tom pogledu Veće napominje da je Pretresno veće koje postupa u predmetu *Hadžić* izdalo nalog tužilaštvu da te eventualne zahteve dostavi do 19. juna 2012. godine.³⁵

D. Ostale zaštitne mere

³² Odgovor, par. 8 i 9.

³³ Odgovor, par. 9.

³⁴ Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009, par. 14.

³⁵ Up. *Tužilac protiv Gorana Hadžića*, predmet br. IT-04-75-PT, "Preliminarni nalog o pretpretresnom planu rada", 16. decembar 2011 (javno), Dodatak.

26. Veće podseća da zaštitne mere određene u jednom predmetu "ostaju na snazi, *mutatis mutandis*, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom".³⁶ Veće, pored toga, podseća da, "ako se odobri pristup poverljivom materijalu iz drugog predmeta, [Veće] određuje da li su i koje zaštitne mjere neophodne kako bi se 'uspostavi[la] ravnoteža između prava strane u postupku na pristup materijalima za pripremu izvođenja njenih dokaza i [radi] garantovanja zaštite i integriteta poverljivih informacija".³⁷

27. Shodno tome, zaštitne mere određene u ovom predmetu i dalje se, *mutatis mutandis*, primenjuju na svaki dokument obelodanjen Podnosiocu zahteva. Strane u ovom postupku mogu, ako to žele, podneti eventualne zahteve za dodatne zaštitne mere.

V. DISPOZITIV

28. Iz tih razloga, Veće **DELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtev i, u skladu s uslovima iznetim u ovoj odluci, dozvoljava Podnosiocu zahteva uvid u sve poverljive *inter partes* dokumente u ovom predmetu koji se odnose na događaje u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine, a posebno u transkripte iskaza datih na zatvorenim i delimično zatvorenim sednicama, poverljive dokazne predmete, poverljive podneske strana u postupku i poverljive odluke uvrštene u spis.

29. Veće **NALAZI** Tužilaštvu:

(a) da, najkasnije do 30. marta 2012. godine, informiše Sekretarijat o tome koji poverljivi *inter partes* dokumenti iz spisa ovog predmeta, koji se odnose na događaje u Hrvatskoj u periodu od 1991. do 1993. godine, mogu odmah da se obelodane Podnosiocu zahteva jer za njih neće podnositi eventualni zahtev za odgođeno obelodanjivanje (dalje u tekstu: Dokumenti koji se mogu obelodaniti odmah);

³⁶ Pravilo 75(F)(i) Pravidnika.

³⁷ Odluka u predmetu *D. Milošević* od 19. maja 2009. par. 16, gde se upućuje posebno na *Tužilac protiv Mladena Naletilića "Tute" i Vinka Martinovića "Štele"*, predmet br. IT-98-34-A, "Odluka po zahtjevu Slobodana Praljka za pristup poverljivim iskazima i dokumentima iz predmeta *Tužilac protiv Naletilića i Martinovića* i po najavi optuženog Jadranka Prlića da se pridružuje tom zahtjevu", 13. jun 2005. (javno), str. 70; v. takode Odluka u predmetu *Šainović i drugi* od 16. februara 2010, par. 19; Odluka u predmetu *D. Milošević* od 27. aprila 2009, par. 14.

(b) da, najkasnije do 19. juna 2012. godine, Pretresnom veću koje postupa u predmetu *Hadžić* podnese sve eventualne zahteve za odgođeno obelodanjivanje poverljivih *inter partes* dokumenata iz spisa ovog predmeta (dalje u tekstu: Dokumenti za koje se podnosi zahtev za odgođeno obelodanjivanje).

A. U vezi s dokumentima koji se mogu obelodaniti odmah

30. Veće tužilaštvu i optuženom **NALAŽE** sledeće:

(a) da, u roku od 10 radnih dana od dana dostavljanja informacije o tome koji se dokumenti mogu obelodaniti odmah, obavesti Sekretarijat o tome koji su eventualni dokumenti koji podležu pravilu 70 Pravilnika dobijeni;

(b) da, u roku od 15 radnih dana od dana dostavljanja informacije o tome koji se dokumenti mogu obelodaniti odmah, od osoba od kojih su dobijeni dokumenti koji podležu pravilu 70 Pravilnika zatraže pristanak da se oni obelodane Podnosiocu zahteva.

31. Veće od Sekretarijata **TRAŽI** sledeće:

(a) da poverljive *inter partes* dokumente iz ovog predmeta koji, podležu pravilu 70 Pravilnika i koje kao takve identifikuju tužilaštvo, ne obelodanjuje pre nego što mu fizička ili pravna lica preko kojih su ti dokumenti dobijeni daju pristanak za njihovo obelodanjivanje;

(b) da Podnosiocu zahteva, njegovim braniocima i svim njegovim saradnicima koje su ovi ovlastili, obelodani poverljive *inter partes* dokumente iz ovog predmeta koji podležu pravilu 70 Pravilnika čim fizička ili pravna lica preko kojih su ti dokumenti dobijeni daju svoj pristanak za obelodanjivanje;

(c) da poverljive *inter partes* dokumente iz ovog predmeta koji podležu pravilu 70 Pravilnika ne obelodanjuje ako fizička ili pravna lica preko kojih su oni dobijeni odbiju da daju pristanak za obelodanjivanje.

32. Veće **NALAŽE** tužilaštvu i optuženom da sve eventualne zahteve za određivanje dodatnih zaštitnih mera, po potrebi, podnesu u roku od 15 radnih dana od dana dostavljanja informacije o tome koji se dokumenti koji se mogu obelodaniti odmah.

33. Pored toga, Veće **NALAŽE** sledeće:

(a) ako, u roku od 15 radnih dana od dana dostavljanja informacije o tome koji se dokumenti mogu obelodaniti odmah, ne budu zatražene nikakve dodatne zaštitne mere i ako tužilaštvo i optuženi u roku od 10 radnih dana ne dostave informaciju o dobijenim dokumentima koji podležu pravilu 70 Pravilnika, Sekretarijat će Podnosiocu zahteva, njegovim braniocima i svim saradnicima koji rade po nalogima branilaca ili koje su branioci ovlastili, obelodaniti sve dokumente koji se mogu obelodaniti odmah;

(b) ako za neke dokumente budu zatražene dodatne zaštitne mere, Sekretarijat te dokumente ne sme obelodanjivati dok Veće ne reši po predmetnim zahtevima.

B. U vezi s dokumentima za koje je zatraženo odgođeno obelodanjivanje

34. Veće tužilaštvu i optuženom **NALAŽE** sledeće:

(a) da, u roku od 10 radnih dana od dana donošenja odluke Pretresnog veća koje postupa u predmetu *Hadžić* po eventualnim zahtevima tužilaštva za odgođeno obelodanjivanje poverljivih *inter partes* dokumenata u spisu ovog predmeta (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog veća u predmetu *Hadžić*) informišu Sekretarijat o tome koji su dokumenti koji podležu pravilu 70 Pravilnika dobijeni;

(b) da, u roku od 15 radnih dana od dana donošenja Odluke Pretresnog veća koje postupa u predmetu *Hadžić*, od fizičkih ili pravnih lica preko kojih su dobiveni dokumenti koji podležu pravilu 70 Pravilnika zatraže dozvolu da se oni obelodane Podnosiocu zahteva.

35. Veće od Sekretarijata **TRAŽI** sledeće:

- (a) da nijedan dobijeni dokument, koji podleže pravilu 70 Pravilnika i za koji su tužilaštvo ili optuženi naveli da je takve prirode, ne obelodanjuje pre nego što mu fizička ili pravna lica preko kojih su dokumenti dobijeni ne daju dozvolu za njegovo obelodanjivanje;
- (b) da poverljive *inter partes* dokumente iz ovog predmeta koji podležu pravilu 70 Pravilnika obelodani Podnosiocu zahteva, njegovim braniocima i svim njegovim saradnicima koje su ovi ovlastili čim fizička ili pravna lica preko kojih su ti dokumenti dobijeni daju pristanak za obelodanjivanje;
- (c) da poverljive *inter partes* dokumente iz ovog predmeta koji podležu pravilu 70 Pravilnika ne obelodanjuje ako fizička ili pravna lica preko kojih su oni dobijeni odbiju da daju pristanak za obelodanjivanje.

36. Veće **NALAŽE** tužilaštvu i optuženom da sve eventualne zahteve za dodatne zaštitne mere podnesu u roku od 15 radnih dana od dana donošenja Odluke Pretresnog veća koje postupa u predmetu Hadžić.

37. Pored toga, Veće **NALAŽE** sledeće:

- (a) da Sekretarijat, ako u roku od 15 radnih dana od dana donošenja Odluke Pretresnog veća koje postupa u predmetu *Hadžić* ne budu zatražene nikakve dodatne zaštitne mere i ako tužilaštvo ili optuženi u roku od 10 radnih dana od dana donošenja Odluke Pretresnog veća koje postupa u predmetu *Hadžić* ne navedu da su ti dokumenti dobijeni u skladu s pravilom 70 Pravilnika, Podnosiocu zahteva, njegovim braniocima i svim njegovim saradnicima koje su ovi ovlastili, obelodani sve dokumente za koje je zatraženo odgođeno obelodanjivanje;
- (b) da Sekretarijat, ako dodatne zaštitne mere budu zatražene, ne obelodanjuje predmetne dokumente dok Veće ne reši po tim zahtevima.

C. U vezi sa svim dokumentima koji se obelodanjuju

38. Veće **NALAŽE** da sve ranije određene zaštitne mere u ovom predmetu nastave da se primenjuju na poverljive *inter partes* dokumente koje obelodani Sekretarijat.

39. Podnosilac zahteva, njegovi branioci i svi njegovi saradnici kojima će biti dozvoljen uvid u predmetne dokumente ne smeju

(a) obelodanjivati trećim stranama identitet svedoka, njihove adrese, njihove pismene izjave, transkripte njihovih iskaza u sudnici, dokazne predmete, kao ni bilo koju drugu informaciju koja omogućuje da se otkrije njihov identitet i kojom bi bile prekršene postojeće zaštitne mere;

(b) obelodanjivati trećim stranama nijedan poverljivi dokaz, dokumentarni ili druge vrste, kao ni, bilo delimično bilo u celosti, otkrivati sadržaj nijednog poverljivog dokaza iz ovog predmeta;

(c) stupati u kontakt sa svedocima čiji je identitet zaštićen.

40. Ako se poverljivi dokumenti, uz odobrenje Veća, obelodanjuju trećoj strani za potrebe pripreme odbrane Podnosioca zahteva, Podnosilac zahteva ili njegovi branioci svako lice koje će primiti takve dokumente moraju informisati da mu je zabranjeno da kopira, umnožava ili objavljuje, delimično ili u celosti, sve poverljive informacije ili da ih obelodanjuje bilo kom drugom licu. Osim toga, lice koje je dobilo neki od tih dokumenata, čim on prestane da mu bude potreban za pripremu odbrane Podnosioca zahteva, mora ga vratiti Podnosiocu zahteva, njegovim braniocima ili bilo kojoj drugoj osobi koja radi po njihovom ovlašćenju.

41. Za potrebe prethodnih paragrafa, trećim stranama ne smatraju se: i) Podnosilac zahteva, ii) njegovi branioci, iii) svi saradnici kojima je neko od branilaca dozvolio uvid u poverljive dokumente i iv) službenici Međunarodnog suda, uključujući i predstavnike tužilaštva.

42. Branilac Podnosioca zahteva ili član tima odbrane kojem je dozvoljen uvid u poverljive dokumente, koji prestane da radi na predmetu *Hadžić*, Sekretarijatu mora vratiti sve poverljive dokumente koje je dobio na osnovu ove odluke.

43. Veće **ODBACUJE** preostali deo Zahteva.

44. Sudija Antonetti, predsedavajući Veća, prilaže izdvojeno mišljenje.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je merodavan tekst na francuskom.

/potpis na originalu/
Jean-Claude Antonetti,
predsedavajući Veća

Dana 13. marta 2012.
Haag (Nizozemska)

[pečat Međunarodnog suda]

DODATAK: IZDVOJENO MIŠLJENJE
SUDIJE JEAN-CLAUDEA ANTONETTIJA, PREDSEDAVAJUĆEG VEĆA

Zahtev odbrane **Gorana Hadžića** zahtev je potpuno tehničkog karaktera, baš kao i zahtevi drugih optuženih koji žele pristup transkriptima ili dokumentima uvrštenim u spis u drugim predmetima.³⁸

Već više godina veća dobijaju na rešavanje zahteve takve vrste i donose velik broj odluka u vezi s tim pitanjem.³⁹

U ovom slučaju, tužilac je u svojim napomenama naveo da bi bilo primereno da se preduzme izvestan broj mera kako bi se omogućila bolja zaštita svedoka i teze tužilaštva u predmetu *Hadžić*. Na primer, tužilac se načelno ne protivi obelodanjivanju optuženom poverljivih informacija iz predmeta *Tužilac protiv Šešelja* za koje optuženi dokaže legitimnu forenzičku svrhu, pod uslovom da Veće izmeni postojeće zaštitne mere i definiše jasne uslove za zaštitu bezbednosti svedoka i zaštitu protiv "neovlaštenog" obelodanjivanja trećim stranama.

Međutim, tužilaštvo se protivi tome da se optuženom odobri pristup poverljivim dokumentima koji nemaju dokaznu vrednost u ovom predmetu i za koje postoje mali izgledi da optuženom pomognu u pripremi teze.

Tužilaštvo se takođe protivi pristupu svim *ex parte* dokumentima. Zahtev ne pokazuje da je ispoštovan visok standard koji se traži za dokazivanje legitimne forenzičke svrhe.

Tužilac posebno traži od Veća da optuženom uskrati privremeni pristup *inter partes* dokumentima koji su obelodanjeni na poverljivom osnovu shodno pravilu 70 Pravilnika, za koje je potreban prethodni pristanak lica preko kojih su dobijeni, kao i dokumentima

³⁸

³⁹ "Odluka od 20. juna 2011. u vezi sa Zahtevom Radovana Karadžića za obelodanjivanje poverljivih dokumenata iz predmeta *Šešelja* (predmet br. IT-03-67)"; Odluka od 9. septembra 2008. u vezi sa zahtevom Vlastimira Đorđevića mu da se omogući uvid u dokumente iz predmeta *Milutinović i drugi* (IT-05-87-T i IT-05-87/1-PT); Odluka od 7. marta 2011. u vezi sa Zahtevom Miće Stanišića i Stojana Župljanina za obelodanjivanje poverljivih dokumenata iz predmeta *Prlić i drugi* (predmet br. IT-04-74-T); Odluka od 30. septembra 2010. u vezi s hitnim zahtevom Zdravka Tolimira za obelodanjivanje poverljivih dokumenata iz predmeta *Perišić* (IT-04-81-T).

koji iziskuju odgođeno obelodanjivanje (dalje u tekstu: odgođeno obelodanjivanje) na osnovu pravila 69 i 75(H) Pravilnika. Naime, zaštitne mere određene za svedoke u predmetu *Tužilac protiv Šešelja* moraju se i dalje primenjivati u ovom predmetu.

Zabrinutost tužilaštva sasvim je opravdana jer ono ne želi da bude ometano u izvođenju svojih dokaza u *ovom predmetu*, pri čemu želi da se očuva bezbednost svedoka.

U ovoj odluci, s kojom sam u potpunosti suglasan, Pretresno vijeće je **jednoglasno** odgovorilo na pitanja u vezi s tim koja je postavilo tužilaštvo.

Što se mene tiče, ipak smatram potrebnim da ovim izdvojenim mišljenjem dām dodatni doprinos izgradnji sistema međunarodne pravde koji nastoji da maksimalno zaštiti svedoke kako bi se obezbedilo neometano sprovođenje pravde i kako se suđenje ne bi opteretilo perifernim stvarima.

Naime, već nekoliko godina, u izvesnom broju suđenja suočavamo se sa problemima vezanim za odbijanje svedoka da pristupe i svedoče, što rezultira postupcima za nepoštovanje Suda na koje se *troši mnogo* vremena i energije i koji dovode do zastoja u radu; u nekim slučajevima izvesni svedoci ne žele da svedoče tako da je tužilaštvo prinuđeno da ih povuče.⁴⁰

Osim toga, suočavali smo se sa situacijama s kojima se ranije gotovo i nismo sretali, da se svedoci koje je pozvalo tužilaštvo odjednom izjasne kao svedoci odbrane. U tako komplikovanim situacijama, sudije su tražile rešenja najprimerenija novonastaloj situaciji, koristeći mogućnosti koje im daje Pravilnik.

Pronađena rešenja ipak mi se ne čine zadovoljavajućim s aspekta cilja ka kojem se teži, a to je **otkrivanje istine**.

Čisto teoretski, kada reši da pozove svedoka koji je s njegovog gledišta svedok optužbe, tužilaštvo ne bi trebalo da bude ometano time što su se ti svedoci iz nepoznatih razloga predomislili, a – kad proceni da je svedok podvrgnut pritiscima ili zastrašivanju – ono

⁴⁰ Milan Tupajić osuđen je na dva meseca zatvora za nepoštovanje suda (*Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18).

takođe ima na raspolaganju mogućnost zaštitnih mera predviđenih članom 75 Pravilnika putem relokacije svedoka tako da on izbegne svaki eventualni pritisak ili zastrašivanje.

Uprkos tim merama, u nekim slučajevima smo bili suočeni sa situacijom da je svedok relociran u Sjedinjene Američke Države pravio probleme oko svedočenja. Prema tome, tu zaista postoji problem koji treba dovoljno unapred kako bi se otkrili njegovi pravi uzroci.

Pre svega, očigledno je da su odbrani, nakon što detaljno prouči optužnicu, više-manje poznate funkcije, pa čak i identitet svedoka koji su tužilaštvu mogli dati preliminarne izjave i da može pasti u iskušenje, što sistem *common law*-a dopušta, da na *formalan ili neformalan* način stupi u kontakt s tim potencijalnim svedocima, i bez znanja tužilaštva.

Isto tako, budući da postoji spisak na osnovu pravila 65ter i rokovi za obelodanjivanje dokumenata i identiteta svedoka, može se dogoditi da se u jednom kratkom trenutku pojavi teoretska mogućnost da dotični zaštićeni svedoci postanu žrtve zastrašivanja ili pritiska, a čak i bez zastrašivanja ili pritiska moguće je da neko jednostavno nazove telefonom i kaže: "Čujemo da ćeš da svedočiš".

Ta vrsta situacije mogla bi se izbeći kad bi tužilaštvu Pravilnikom bilo omogućeno da imena zaštićenih svedoka i prateće dokumente u svom posedu obelodani tek **na dan dolaska svedoka u** sudnicu, kako bi se izbeglo svako eventualno uticanje na svedoka, koji bi u tom momentu imao i apsolutnu garanciju da mu niko ni na koji način ne može prići pre dolaska u sudnicu...

Parlamentarna skupština Saveta Evrope bavila se tim pitanjem i ono se pominje u izveštaju pod naslovom *Zaštita svedoka: kamen temeljac pravde i pomirenja na Balkanu*.⁴¹ Zanimljivo je podsetiti na praksu Evropskog suda za ljudska prava⁴² koja je jasna jer, prema tom sudu, činjenica da se optuženom ne otkriva identitet svedoka nužno ne predstavlja kršenje prava optuženog na pravično suđenje, pod uslovom da optuženi ili njegov advokat imaju mogućnost da ispituju svedoka.

⁴¹ Savet Evrope, La Protection des témoins: pierre angulaire de la Justice et de la réconciliation dans les Balkans, izveštaj od 12. januara 2011, dok. 12440.

⁴² Vidi naročito ESLJP, *Kostovski protiv Holandije*, 20. novembar 1989; *Doorson protiv Holandije*, 26. mart 1996.

Štaviše, da bi se poštovao princip jednakosti oružja, sve se to može staviti i u službu odbrane koja takođe može imati koristi od istih garancija za svoje svedoke, kako bi oni mogli slobodno da svedoče u korist optuženog, bez ispitivanja od strane tužilaštva neposredno na pretresu sa ciljem da se na adekvatan način ispita njihova verodostojnost u sudnici.

Rezerve koje je tužilaštvo izrazilo u svojim podnescima zaslužuju posebnu pažnju sudija i Veće je na njih odgovorilo. Po mom mišljenju, to je veoma važna tema koja bi, po meni, morala da dovede do izmene Pravilnika, a to bi moglo da se dogodi prilikom usvajanja Pravilnika Rezidualnog mehanizma.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavan tekst na francuskom.

/potpis na originalu/

Jean-Claude Antonetti,
predsedavajući

Dana 13. marta 2012.
U Hagu (Holandija)

[pečat Međunarodnog suda]